

અમદાવાદના મહે.સીટી સેસન્સ જજ સાહેબની કોર્ટમાં

સે.કે.નં.૧૫૨/૦૨

ફરીયાદ :- સરકાર

વિરુદ્ધ

તોહમતદાર :- કૈલાશ લાલચંદ ધોબી તથા બીજા

બાબત:- ગુનેગાર ઠરાવેલ તો.દારોને સજા કરવા બાબતે

ભોગ બનનારના એડવોકેટની રજૂઆત

અમો આ કામના ભોગ બનનારના એડવોકેટ ગુનેગાર ઠરાવેલ તો.દારોને સજા કરવા બાબતે નીચે મુજબની રજૂઆતો કરીએ છીએ.

- (૧) આ કામે ના.દાર કોર્ટ તો.દાર નં.૧, કૈલાશ લાલચંદ ધોબી, નં.૧૪, જયેશકુમાર ઉર્ફે ગબ્બર મદનલાલ જંગર, નં.૩૪, કિષ્નાકુમાર ઉર્ફે કિષ્ના (ચમ્પાબેનનો છોકરો), નં.૪૧, જયેશ રામજીભાઈ પરમાર, નં.૪૨, રાજુ ઉર્ફે મામો રામઅવતાર તિવારી, નં.૪૩, નારણ સીતારામ ટાંક ઉર્ફે નારન ચેનલવાળો ઉર્ફે નારણ કોઢીયો, નં.૪૬, લાખનસીંગ ઉર્ફે લાખીયો લાલુભા યુડાસમા, નં.૫૪, ભરત ઉર્ફે ભરત તૈલી સીતલાપ્રસાદ, નં.૫૫, ભરત લક્ષ્મણસીંહ ગોડ રાજપુત, નં.૬૩, દિનેશ પ્રભુદાસ શર્મા એમ કુલ ૧૧ તો.દારોને ૩૦૨ તથા અન્ય જુદી જુદી કલમો હેઠળ દોષિત ઠરાવેલ છે. તથા તો.દાર નં.૩, સુરેન્દ્રસિંહ ઉર્ફે વકીલ દિગ્વિજયસિંહ ચૌહાણ, નં.૧૬, દિલીપ ઉર્ફે કાલુ ચતુરભાઈ પરમાર, નં.૨૧, સંદિપ ઉર્ફે સોનુ ધુંઘરુવાળ વાળો રામપ્રકાશ મેહરા (પંજાબી), નં.૨૫, માંગીલાલ ધુપચંદ જૈન, નં.૨૯, મુકેશ પુખરાજ શંખલા, નં.૩૨, અંબેશ કાન્તીલાલ જંગર, નં.૩૭, પ્રકાશ ઉર્ફે કાલી ખેંગારજી પઢીયાર, નં.૩૮, મનીષ પ્રભુલાલ જૈન, નં.૪૭, ધર્મેશ પ્રહલાદભાઈ શુક્લા, નં.૫૦, કપીલ દેવનારાયણ ઉર્ફે મુન્નાભાઈ મિશ્રા, નં.૫૨, સુરેશ ઉર્ફે કાલી ડાહ્યાભાઈ ધોબી, નં.૫૯, અતુલ ઈન્દ્રવદન વૈદ, નં.૬૬ બાબુ હસ્તીમલ મારવાડી એમ ૧૩ તો.દારોને ૩૦૨ સિવાયની જુદી જુદી કલમો હેઠળ દોષિત માનેલ છે.

- (૨) આપ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ ચાલેલ સદર કેસ એક અસામાન્ય કેસ છે અને ગંભીર પ્રકારનું જથ્થા કૃત્ય તો.દારોએ કરેલ છે અને તા.૨૮.૨.૦૨ ના રોજ ઈરાદાપૂર્વક ગુલબર્ગ સોસાયટીમાં રહેલાં આશરે ૨૫૦-૩૦૦ માણસોને મારવા માટે આશરે ૧૦ થી ૧૫ હજાર માણસોનું ટોળું સોસાયટી ઉપર હથિયારો સાથે તૂટી પડેલ છે અને સવારના આશરે ૯:૦૦ વાગ્યાથી બપોરના ૪:૦૦ વાગ્યા સુધી તદ્દન બેરહેમીથી સોસાયટીને બાળવામાં, લૂંટવામાં જે મળે તેને કાપી નાંખવામાં વગેરે પ્રકારના કૃત્ય કરેલ છે અને હિન્દુસ્તાનના ઈતિહાસમાં જવલ્લે બનતા બનાવ પૈકીનું એક બનાવ છે. આ એક સામાન્ય આગજની કે ખૂનનો બનાવ નથી, પરંતુ સોસાયટીમાં રહેલ ૬૯ માણસોને જીવતા બાળી કાપી નાંખવામાં આવેલ છે અને સદર માણસોનો કોઈ જ ગુનો નહતો તેવું તદ્દન બેગુનાહ માણસો હતા અને તેઓ માત્ર લઘુમતી કોમના હતા. તેજ કારણોસર બહુમતી કોમના માણસોએ નિર્દય રીતે નિહત્તા માણસોને નિર્દયતા પૂર્વક કાપી અને જીવતા બાળી નાંખેલ છે. જે એક જથ્થા કૃત્ય છે. તેજ સંજોગોમાં ગુનેગાર સાબિત થયેલા તો.દારોને સજા કરતી વખતે નામદાર કોર્ટે સદર ગંભીર બાબતો લક્ષમાં રાખી કાયદામાં દર્શાવેલ મહત્તમ સજા કરવી જોઈએ તેવી અમારી રજૂઆત છે.
- (૩) અમો (૨૦૧૩) ૯ સુપ્રિમ કોર્ટ કેસીસ પી.૫૧૬ હજારાસીંગ વ.રાજકુમાર એન્ડ અધર્સ ઉપર આધાર રાખીએ છીએ જેમાં હેડ નોટ બી નીચે મુજબ છે.

Head No.B

Criminal Trial – Sentence – Principles for sentencing – Proportionality – Proportionality in sentencing – Special reasons must be assigned – Undue sympathy for accused not justified – Rights of victim as well as society at large should be adopted on basis of factual matrix – Cardinal principle of sentencing policy is that the sentence imposed on an offender should reflect the crime he has committed – It should be proportionate to the gravity of offence – Penal Code, 1860, S.307. (Para No.10,11 and 17)

- (૪) આ કામે દોષિત ઠરેલ તમામ ૨૪ તો.દારોને નામદાર કોર્ટે ઈ.પી.કો.ની કલમ ૧૪૯ મુજબ દોષિત માનેલ છે અને ઈ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ની વ્યાખ્યા જોતાં જે નીચે મુજબ છે.

IPC 149 – Every member of unlawful assembly guilty of offence committed in prosecution of common object. If an offence

is committed by any member of an unlawful assembly in prosecution of the common object of that assembly, or such as the members of that assembly knew to be likely to be committed in prosecution of that object, every person who, at the time of the committing of that offence, is a member of the same assembly, is guilty of that offence. (2015(1) SCC Criminal Page No.18,)

ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ ઈ.પી.કો.ની કલમ ૧૪૯ એક જ ટોળાનાં તમામ ૨૪ સભ્ય માટે પૂરવાર માનેલ છે તે સંજોગોમાં તમામ ૨૪ દોષિતોને ગેરકાયદેસરની મંડળીના સભ્યો ગણી સજા કરવી જોઈએ.

(૫) આ કામે નામદાર કોર્ટે ઉપર દર્શાવેલ ૧૧ તો.દારો જેમની સામે ઈ.પી.કો.ની કલમ ૩૦૨ નો ગુનો સાબીત માનેલ છે પરંતુ સાથે સાથે નામદાર કોર્ટે ઈ.પી.કો.ની કલમ ૩૯૬, ૪૩૬, ૪૪૯માં પણ દોષિત માનેલ છે.

ઉપરોક્ત કલમની સજા જોતાં તેમાં મહત્તમ સજા મોત, અથવા આજીવન કેદની સજા છે અને મોતની સજા કરવા માટે Rarest of the rare પ્રકારે ગુનો બનવો જોઈએ તેવું કાયદાકીય પ્રાવધાન છે.

ઉપર જણાવ્યું તેમ ૨૦૦-૩૦૦ બેગુનાહ માણસોને મારવા માટે ઉપરોક્ત આરોપીઓ એક મોટા ટોળામાં હથિયારો સાથે સોસાયટીમાં ઘૂસી જઈ જાફરી સાહેબના મકાનમાં રહેલ જીવતા માણસોને આગ લગાડી બાળી મૂક્યા અને ગંભીર પ્રકારે લૂંટફાટ કરી અને આગજની કરી ૬૯ માણસોને જીવતા બાળી નાંખેલ છે. તેવા સંજોગોમાં સદરહું બનાવ Rarest of the rare પ્રકારનો ગુનો છે. તે સંજોગોમાં દોષિત થયેલ ૧૧ આરોપીઓને કાયદામાં દર્શાવેલ મહત્તમ સજા કરવી જોઈએ.

(૬) અમો આ કામે (૨૦૧૫) ૬ સુપ્રિમ કોર્ટ કેસીસ પેજ નં. ૬૩૨ શબનમ વ.સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વાળા જજમેન્ટ ઉપર આધાર રાખીએ છીએ. જેમાં પેરા નં.૨૫ માં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે Aggravating circumstances and mitigating circumstances બાબતે નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

Para No.25

The guidelines and principles for classification of circumstances and determination of the culpability indicia as laid down by this Court in the aforesaid cases have been succinctly summarised in Ramnaresh v. State of Chhattisgarsh. The said are extracted as under: (SCC pp.285s-86, paras 76-77)

Aggravating circumstances

1) The offences relating to the commission of heinous crimes like murder, rape, armed dacoity, kidnapping, etc. by the accused with a prior record of conviction for capital felony or offences committed by the person having a substantial history of serious assaults and criminal convictions.

(2) The offence was committed while the offender was engaged in the commission of another serious offence.

(3) The offence was committed with the intention to create a fear psychosis in the public at large and was committed in a public place by a weapon or device which clearly could be hazardous to the life of more than one person.

(4) The offence of murder was committed for ransom or like offences to receive money or monetary benefits.

(5) Hired killings.

(6) The offence was committed outrageously for want only while involving inhumane treatment and torture to the victim.

(7) The offence was committed by a person while in lawful custody.

(8) The murder or the offence was committed to prevent a person confinement of himself or another. For instance, murder is of a person who had acted in lawful discharge of his duty under Section 43 of the Code of Criminal Procedure.

(9) When the crime is enormous in proportion like making an attempt of murder of the entire family or members of a particular community.

(10) When the victim is innocent, helpless or a person relies upon the trust of relationship and social norms, like a child, helpless woman, a daughter or a niece staying with a father/uncle and is inflicted with the crime by such a trusted person.

(11) When murder is committed for a motive which evidences total depravity and meanness.

(12) When there is a cold-blooded murder without provocation.

(13) The crime is committed so brutally that it pricks or shocks not only the judicial conscience but even the conscience of the society.

Mitigating circumstance.

(1) The manner and circumstances in and under which the offence was committed, for example, extreme mental or emotional disturbance or extreme provocation in contradistinction to all these situations in normal course.

(2) The age of the accused is a relevant consideration but not a determinative factor by itself.

(3) The chances of the accused of not indulging in commission of the crime again and the probability of the accused being reformed and rehabilitated.

(4) The condition of the accused shows that he was mentally defective and the defect impaired his capacity to appreciate the circumstances of his criminal conduct.

(5) The circumstances which, in normal course of life, would render such a behavior possible and could have the effect of giving rise to mental imbalance in that given situation like persistent harassment or, in fact, leading to such a peak of human behavior that, in the facts and circumstances of the case, the accused believed that he was morally justified in committing the offence.

(6) Where the court upon proper appreciation of evidence is of the view that the crime was not committed in a preordained manner and that the death resulted in the course of commission of another crime and that there was a possibility of it being construed as consequences to the commission of the primary Crime.

(7) While it is absolutely unsafe to rely upon the testimony of a sole eyewitness though prosecution has brought home the guilt of the accused.

77. While determining the questions relatable to sentencing policy, the court has to follow certain principles and those principles are the loadstar besides the above considerations in imposition or otherwise of the death sentence.

Principles

(1) The court has to apply the test to determine, if it was the 'rarest of rare' case for imposition of a death sentence.

(2) In the opinion of the court, imposition of any other punishment i.e. life imprisonment would be completely inadequate and would not meet the ends of justice.

(3) Life imprisonment is the rule and death sentence is an exception.

(4) The option to impose sentence of imprisonment for life cannot be cautiously exercised having regard to the nature and circumstances of the crime and all relevant circumstances.

(5) The method (planned or otherwise) and the manner (extent of brutality and inhumanity, etc.) in which the crime was committed and the circumstances leading to commission of such heinous crime.

ઉપરોક્ત ચૂકાદા મુજબ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટની ગાઈડ લાઈન્સ મુજબ ગુલબર્ગ કેસનાં તમામ circumstances સદર કેસને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે તે લક્ષમાં લઈ દોષિતોને મહત્તમ સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં જરૂરી છે.

(૭) આ કામે અમો દિલ્હી હાઈકોર્ટ વિશાલ યાદવ વ.સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. જેનો ચૂકાદો તા.૬.૨.૧૫ ના રોજ નામદાર દિલ્હી હાઈકોર્ટે આપેલ છે તે ઉપર અમો આધાર રાખીએ છીએ. સદરહુ જજમેન્ટના પેરા નં.૫૩ માં નામદાર દિલ્હી હાઈકોર્ટ જે નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

53. The Supreme Court observed that principles of deterrence and retribution are the cornerstones of sentencing in (1994) 2 SCC 220, Dhananjay Chatterjee Vs. State of West Bengal and (1996) 6 SCC 241, Gentela Vijayavandhan Rao v. State of Andhara Pradesh. It was also observed that these principles also cannot be categorised as right or wrong as much depends upon the belief of the judges. The court extracted the following portion of the decision of the Supreme Court in (2006) 2 SCC 359, Shailash Jasantbhai v. State of Gujarat :

7. Protection of society and stamping out criminal proclivity must be the object of law which must be achieved by imposing appropriate sentence. Therefore, law as a cornerstone of the edifice of "order" should meet the challenges confronting the society. Therefore, in operating the sentencing system, law should adopt the corrective machinery or deterrence based on factual matrix. By deft modulation, sentencing process be stern where it should be, and tempered with mercy where it

warrants to be. The facts and given circumstances in each case, the nature of the crime, the manner in which it was planned and committed, the motive for commission of the crime, the conduct of the accused, the nature of weapons used and all other CrI.A.Nos.910, 741, 958/2008,CrI.Rev.P.No.369/2008, CrI.A.Nos.1322/2011 & 145/2012 pg. 30 attending circumstances are relevant facts which would enter into the area of consideration. (Underlining by us) Death sentence jurisprudence - divergence in views The discussion on this subject is being considered under the following sub-headings: (i) Consideration of aggravating and mitigating circumstances I. Cases where the Supreme Court imposed the death penalty II. Cases where the Supreme Court did not impose the death penalty.

તદઉપરાંત સદર જજમેન્ટમાં પેરા નં.૮૦માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

80. The aforesaid enumeration of cases would show that apart from death sentence, while imposing life sentence the Supreme Court, has been directing mandatory minimum term of sentence before which the executive would exercise the power of remission of sentences. Several instances in cases involving convictions for multiple offences have been noted above wherein the Supreme Court has directed that the sentences for different offences would run consecutively. In view of the challenge to the permissibility of such an option being available to this court, in the present case, we propose to take these three options in seriatim hereafter.

III. Life imprisonment - meaning and nature of

81. So far as sentencing is concerned, Section 302 of the IPC mandates imposition of imprisonment for life or the death sentence, with fine. What is the meaning and nature of a life sentence?

82. We have noted above Section 53 of the Indian Penal Code defining the punishments under the Code, which include (i) death; Vishal Yadav vs State Govt. Of Up on 6 February, 2015 Indian Kanoon -

(ii) imprisonment for life; (iii) imprisonment which is of two descriptions namely, rigorous i.e. with hard labour, and simple; (iv) forfeiture of property and; (v) fine.

CrI.A.Nos.910,741,958/2008,CrI.Rev.P.No.369/2008,CrI.A.Nos.1322/2011 & 145/2012 pg. 73.

83. Section 45, the Indian Penal Code defines life' as the life of the human being unless a contrary intention appears from the context.

84. Imprisonment' is not defined under the Indian Penal Code. However, Section 3(27) of the General Clauses Act, 1897 states that imprisonment shall mean imprisonment of either description as defined in the Indian Penal Code.

85. In para 5 of the judgment of the Constitution Bench reported at AIR 1961 SC 600 : (1961) 3 SCR 440, Gopal Vinayak Godse v. State of Maharashtra, following the decision of the Privy Council reported at AIR 1945 PC 64, Pandit Kishori Lal v. King Emperor, the Supreme Court observed as follows :

4 ... A sentence of transportation for life or imprisonment for life must prima facie be treated as transportation or imprisonment for the whole of the remaining period of the convicted person's natural life. (Underlining by us)

આમ ઉરોક્ત ચૂકાદામાં નામદાર દિલ્હી હાઈકોર્ટ તથા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટમાં ઠરાવ્યા મુજબ ગુનાની ગંભીરતા જોતાં અને Rarest of the rare case હોય છતાં નામદાર કોર્ટ મૃત્યુદંડ ન આપતા જીવે ત્યાં સુધીની સજા ગુનાની ગંભીરતાને લક્ષમાં લઈ કરવી જોઈએ અને સદર ગુનાની ગંભીરતા એટલી હદ સુધીની છે કે ભારતના ઈતિહાસમાં આવા પ્રકારના ગુનાઓ જવલ્લે બનતાં હોય છે. તદ્દન નિહતા બેગુનાહ માણસો ઉપર વરુની જેમ હથિયારધારી માણસોનું મોટા ટોળાએ હુમલો કરી માણસોને રહેસી નાંખેલ છે. તે સંજોગોમાં સદર જજમેન્ટના પેરા નં.૯૨ લક્ષમાં લેવો જોઈએ.

92. On this aspect, in (2005) 7 SCC 417, Md. Munna v. Union of India/Kartick Biswas v. State of West Bengal also the Supreme Court held thus :

10. ... Imprisonment for life is a class of punishment different from ordinary imprisonment which could be of two descriptions, namely, rigorous or simple. It was unnecessary for the legislature to specifically mention that the imprisonment for life would be rigorous imprisonment for life as it is imposed as punishment for grave offences. (Underlining by us) Imprisonment for life therefore, entails rigorous imprisonment for the whole life of the convict.

(૮) આ કામે નામદાર કોર્ટે ઉપરોક્ત ૨૪ આરોપીઓ પૈકી ૧૩ આરોપીઓને નામદાર કોર્ટે ઈ.પી.કો.ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનેગાર નથી માન્યા પરંતુ તે તમામ દોષિતો પૈકી આરોપી નં.૩, સુરેન્દ્રસીંગ ઉર્ફે વકીલ તથા આરોપી નં.૨૧, સંદીપ ઉર્ફે સોનુ તથા આરોપી નં.૨૫, માંગીલાલ જૈન, આરોપી નં.૩૭, પ્રકાશ ઉર્ફે કલી સિવાયના તમામ ૨૦ આરોપીઓને ઈ.પી.કો.કલમ ૪૩૬ તથા ૧૪૯ મુજબ દોષિત માનેલ છે.

ઈ.પી.કો.ની કલમ ૪૩૬ નીચે મુજબ છે.

Section 436

Mischief by fire or explosive substance with intent to destroy house, etc.

Whoever commits mischief by fire or any explosive substance, intending to cause, or knowing it to be likely that he will thereby cause, the destruction of any building which is ordinarily used as a place of worship or as a human dwelling or as a place for the custody of property, shall be punished with *[imprisonment for life], or with imprisonment of either description for a term which may extend to ten years, and shall also be liable to fine.

ગુલબર્ગ સોસાયટીના બનાવ વખતે ઉપરોક્ત આરોપીઓએ સોસાયટી પર હુમલો કરી સોસાયટીના તમામ મકાનો બાળી નાંખેલ અને ત્યારપછી ગુલબર્ગ સોસાયટીના રહીશોને સદર જગ્યા છોડી અન્ય જગ્યાએ રહેવા જવાની ફરજ પડેલ છે અને ૧૪ વર્ષ જેટલાં સમય વીતી ગયા પછી પણ પોતાની મૂળ જગ્યાએ પરત જઈ શકેલ નથી. તે સંજોગોમાં સદર ગુનાની Gravity of offence જોતાં મહત્તમાં મહત્તમ સજા કરી સમાજમાં દાખલો બેસે તેવી સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે. ઈ.પી.કો.ની કલમ ૪૩૬ ની મહત્તમ સજા આજીવન કેદની છે. જેથી આ ગુનાની ગંભીરતા જોતાં સદર ૨૦ આરોપીઓને મહત્તમ સજા એટલે કે આજીવન કેદની સજા કરવા અમારી રજુઆત છે.

(૯) આ કામે નામદાર કોર્ટે તો.દાર નં.૨૫ માંગીલાલ ધૂપચંદ જૈન ને ઈ.પી.કો.ની કલમ ૩૦૭ તથા ૧૪૯ બન્નેમાં દોષિત માનેલ છે અને સદર કેસના ગુનાની ગંભીરતા જોતાં ઈ.પી.કો.ની

કલમ ૩૦૭ ના ગુનાના પ્રાવધાન મુજબ આજીવન કેદની મહત્તમ સજા માટે જોગવાઈ છે. જેથી સદર દોષિતને પણ આજીવન કેદની સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે.

- (૧૦) આ કામે નામદાર કોર્ટે ઉપરોક્ત ૨૪ આરોપીઓ પૈકી આરોપી નં.૨૫, માંગીલાલ જૈન તથા આરોપી નં.૩૭, પ્રકાશ ઉર્ફે કલી સિવાયના તમામ ૨૨ આરોપીઓને ઈ.પી.કો.કલમ ૪૩૫ તથા ૧૪૯ મુજબ દોષિત માનેલ છે. તે સંજોગોમાં સદર ગુનાની Gravity of offence જોતાં મહત્તમાં મહત્તમ સજા કરી સમાજમાં દાખલો બેસે તેવી સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે. ઈ.પી.કો.ની કલમ ૪૩૫ ની મહત્તમ સજા ૭ વર્ષ સુધી કેદની છે. જેથી આ ગુનાની ગંભીરતા જોતાં સદર ૨૨ આરોપીઓને મહત્તમ સજા કરવા અમારી રજુઆત છે.
- (૧૧) આ કામે નામદાર કોર્ટે આરોપી નં.૩૭, પ્રકાશ ઉર્ફે કલી સહિત તમામ ૨૪ આરોપીઓને ઈ.પી.કો.ની કલમ ૧૪૯ તથા ૧૫૩ વિગેરે કલમો મુજબ દોષિત માનેલ છે અને તે અંગેની મહત્તમ સજા ૫ વર્ષની છે. તેથી સદર આરોપીઓને ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્ય હોઈ સમાજમાં દાખલો બેસે તેવી મહત્તમ સજા કરવી જોઈએ.
- (૧૨) અમો પીડીતોના એડવોકેટ આપ નામદાર કોર્ટને એક ખાસ રજુઆત કરીએ છીએ કે જે ૧૩ દોષિતોને સજા કરવાની છે તે અંગે (૨૦૧૪) ૪ સુપ્રિમ કોર્ટ કેસીસ ૩૭૫ સુનિલ દત્ત શર્મા વ.સ્ટેટ વાળા જજમેન્ટમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ પેરા નં.૧૪માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

14. To revert to the main stream of the case, we see no reason as to why the principles of sentencing evolved by this Court over the years though largely in the context of the death penalty will not be applicable to all lesser sentences so long as the sentencing Judge is vested with the discretion to award a lesser or a higher sentence resembling the swing of the pendulum from the minimum to the maximum. In fact, we are reminded of the age-old infallible logic that what is good to one situation. Besides, para 163 (italicised portion) of Bachan Singh, reproduced earlier (see at SCC p.385d-f, above), bears testimony to the above fact.

નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે ઉપરોક્ત પેરામાં ઠરાવ્યા મુજબ જે લેસર પનીશમેન્ટના ગુનાહોમાં નામદાર કોર્ટે દોષિત ઠરાવેલ હોય તેવા તો.દારોને સજા કરતી વખતે પણ ગુનાની

ગંભીરતા લક્ષમાં લઈ જે તે ગુના સાબિત માનવામાં આવ્યા હોય તે ગુનાહોની મહત્તમ સજા કરવી જોઈએ તેવું ઉપરોક્ત જજમેન્ટમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે ઠરાવેલ છે. તે સંજોગોમાં ઉપરોક્ત ૧૩ આરોપીઓ જેમને ૩૦૨ સિવાયની લેસર પનીશમેન્ટમાં દોષિત માનેલ છે તે પૈકી તો.દાર નં.૨૫ ને ઈ.પી.કો.ની કલમ ૩૦૭ માટે દોષિત માનેલ છે જેની મહત્તમ સજા આજીવન કેદની હોઈ તેને આજીવન કેદની સજા કરવા અમારી રજુઆત છે. તદઉપરાંત તો.દાર નં.૧૬, ૨૯, ૩૨, ૩૮, ૪૭, ૫૦, ૫૨, ૫૯, ૬૬ નાઓને આપ નામદાર કોર્ટે ઈ.પી.કો. ની કલમ ૪૩૬ મુજબ દોષિત માનેલ છે અને ઈ.પી.કો.ની કલમ ૪૩૬ ની મહત્તમ સજા આજીવન કેદની હોઈ સદર તમામ ૯ તો.દારોને આજીવન કેદની સજા કરવા અમારી રજુઆત છે.

(૧૩) આ કામે નામદાર કોર્ટ સમક્ષ રજુ થયા મુજબ ગુનાની ગંભીરતા સજા કરતી વખતે લક્ષમાં લેવી જોઈએ. તો.દારો એ દાખવેલ કૂરતા પણ લક્ષમાં લેવી જોઈએ. તો.દારે આચરેલ કૃત્ય ક્યારેય ન જોવા મળે તેવું કૃત્ય છે. તદ્દન બેગુના માણસો પર આચરેલ જુલ્મ નજરઅંદાજ કરી શકાય તેવો નથી. ગુલબર્ગ સોસાયટીનાં માજી સાંસદ એહસાન જાફરી સહિત ૩૧ માણસોની લાશ પણ પોલીસને મળેલ નથી. તેવા સંજોગોમાં દરેક તો.દારોને નામદાર કોર્ટે જે જે ગુનાઓ હેઠળ દોષિત માન્યા છે તે તમામ ગુનાઓ હેઠળ અલગ અલગ મહત્તમ સજાઓ કરવી જોઈએ અને તે તમામ અલગ અલગ સજાઓને તો.દારો અલગ અલગ રીતે ભોગવે તેવો આદેશ આપી સમાજમાં દાખલો બેસે તેવી સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે.

(૧૪) નામદાર એપેક્સ કોર્ટે ઘણા કિસ્સાઓમાં Rarest of the rare માન્યા પછી પણ ફાંસીની સજા કરવાના બદલે તો.દારોને જીવે ત્યાં સુધીની સજા કરવાના હુકમો કરેલ છે. તેવા સંજોગોમાં પીડીતો તરફે અમો ફાંસીની સજાને બદલે સદર કેસ Rarest of the rare કેસ હોવાં છતાં જીવે ત્યાં સુધીની સજા કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે.

(૧૫) આ કામના તો.દારોએ બનાવના દિવસે ખૂબજ મોટા પ્રમાણમા હુલ્લડ,તોફાન,આગ,લૂંટફાટ કરી ગુલબર્ગ સોસાયટી વિસ્તારમાં વસતા મુસ્લિમ પરિવારોને ખૂબજ મોટા પ્રમાણમા જાન-માલનું નુકશાન પહોંચાડેલ છે આ તો.દારોએ તેમની ઉપર આચરેલ જુલ્મનો તેઓ ભોગ બનેલ

છે અને આ ગરીબ લોકોએ પોતાની તમામ મિલકત તો.દારોના ગુનાહિત કૃત્યોના કારણે ગુમાવેલ છે. ગુલબર્ગ સોસાયટી વિસ્તારના રહીશો તા.૨૮.૨.૦૨ના રોજ તેમના ઉપર તો.દારો તરફથી કરવામા આવેલ જુલ્મના કારણે આજદીન સુધી તેઓ ફરી પોતાના ઘરે જઈ રહી શકેલ નથી. હાલ પણ તેમના મકાનો જર્જરીત અને ખંડેર હાલતમા પડી રહેલ છે. કમનસીબે સરકાર તરફથી પણ તેમને ફરી વસાવવા કોઈ પગલા આજદીન સુધી ભરવામાં આવેલ નથી અને ઉપર દર્શાવેલ દિલ્હી હાઈકોર્ટના વિશાલ યાદવ વ.ગવર્નમેન્ટ ઓફ યુ.પી. વાળા કેસમાં વળતર બાબતે પેરા નં. ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૯ માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

22. During the pendency of the appeals, the attention of this court was brought by the Registry to the judgment of the Supreme Court reported at (2013) 6 SCC 770, Ankush Shivaji Gaikwad v. State of Maharashtra wherein the Supreme Court had noted with anguish the failure of the courts to abide by the mandate of Section 357 of the Cr.P.C. on the subject of compensation despite several judicial precedents. This is an important aspect of a criminal trial which is largely ignored by the courts or, if not, insufficiently applied.

23. In the present case as well, while passing the judgments and sentences, the learned trial judges had failed to even refer to, let alone consider or exercise their jurisdiction under Section 357 of the Cr.P.C. It is also to be noted that neither in the criminal appeal by the State nor the criminal revision petition filed by the complainant, there is a specific prayer invoking Section 357 of the Cr.P.C. seeking award of reasonable compensation under Section 357 of the Cr.P.C. No specific prayer for enhancement of the fine CrI.A.Nos.910, 741, 958/2008, CrI.Rev.P.No.369/2008, CrI.A.Nos.1322/2011 & 145/2012 pg. 11 which was imposed by the Sessions Court has been made. It therefore, became necessary for this court to consider what was permissible in order to comply with the statutory and judicial mandate. Was it permissible for this court as the appellate or revisional court to pass an order under Section 357 of the Cr.P.C., given the failure of the trial courts to do so as well as in the absence of such a prayer by the State or the complainant?

24. We may note that in the instant case, the defendants stand convicted for causing death of a young boy of 23 years. While considering the prayers for enhancement of sentence which includes 'fine' as well as the appropriate order under Section 357 of the Cr.P.C., the question which would also require to be answered is as to whether he left any dependant(s) and whether any compensation is payable to his family members. It would also be necessary to ascertain the loss caused by the offence and the extent of compensation payable to them thereof.

29. We have heard learned counsels for the parties at length and given our considered thought to the several issues urged. We also hereafter, in compliance with the dictum of Ankush Shivaji CrI.A.Nos.910, 741, 958/2008, CrI.Rev.P.No.369/2008, CrI.A.Nos.1322/2011 & 145/2012 pg. 16 Gaikwad and the statutory mandate of Section 357 Cr.P.C., shall examine the permissibility of passing orders under Section 357 of the Code of Criminal Procedure against the defendants in the present case.

નામદાર દિલ્હી હાઈકોર્ટે તેમજ સુપ્રિમ કોર્ટે ઉદ્ધારોક્ત પેરામાં ઠરાવ્યા મુજબ આ કામના તો.દારોએ આચરેલ ગંભીર પ્રકારના હીનીયસ કૃત્યને લક્ષમાં લઈ ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ ૩૫૭ મુજબ આ કામના અસરગ્રસ્તોને પૂરતું વળતર અપાવવા જોગવાઈ કરવી ન્યાયના હિતમાં અત્યંત જરૂરી છે.

અમો પીડીતોના એડવોકેટ દોષિત માનેલા આરોપીઓને સજા બાબતે ઉપરોક્ત રજુઆત કરતાં હોઈ અમારી રજુઆત લક્ષમાં લઈ માંગણી મુજબની સજા કરવા હુકમ કરવા અરજ છે.

અમદાવાદ.
તા.૬.૬.૧૬

(એસ.એમ.વોરા)
એડવોકેટ